

El Bon Pastor

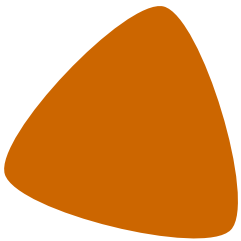
Revista per a preveres

Núm. 101

Maig de 2018

Any IX

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic	4
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i una sola ànima	7
«Alegreu-vos-en i celebren-ho»	
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	
Presentes com el llevat	9
La cooperació	
JOAN SOLER RIBAS	
Anunciar la Paraula	11
Meditació bíblica a l'entorn de Siquem	
PEDRO J. YNARAJA	
Deixebles de l'Evangelí	14
Tertul·lià i Ambròs	
ANTONI J. DOLS SALAS	
Al servei de l'altar	16
Les relíquies en l'Església	
ÀNGEL CALDAS BOSCH	
Rentar els peus	18
La necessària conversió pastoral de la teologia a la llum del proemi de la constitució apostòlica <i>Veritatis Gaudium</i> del papa Francesc	
JOAN PLANELLAS BARNOSELL	
Reclinats sobre el pit del Senyor	22
Pres d'entre els homes i en favor seu	
SERGIO REQUENA HURTADO	
Un bisbe ens parla	24
Déu de tot consol	
AGUSTÍ CORTÉS SORIANO	
Hem vist, hem llegit	26
Diàleg sobre fe i vida	
CARLES RIERA I FONTS	

E Acaba de sortir l'Exhortació apostòlica del Papa Francesc *Gaudete et Exsultate*. És un text espiritual, que es mou en el terreny de l'espiritualitat cristiana. Empeltat de saviesa ignasiana i de vivències interiors pròpies de l'autor, el text destil·la un coneixement profund de l'esperit humà i mostra els ressorts articulats de la pregària i de la contemplació sovintejadades. El Papa ens deixa entreveure, amb paraules concretes i suggestives, la seva vida interior, la d'un deixeble de Jesús que de sempre ha emprès el camí de la santedat.

Ser sant no és una aspiració "bonista", un atavisme que a alguns els podria fer recordar altres temps. Ben al contrari, la crida a la santedat és fonamental, ja des del llibre del Levític, el primer de l'Esriptura on la santedat de Déu esdevé força originant, model i impuls per a la santedat de la persona humana: «Sigueu sants, perquè jo soc sant» (11,45). Que Déu sigui sant, no és un obstacle per a la nostra santedat. Cert que Déu és «l'únic sant» (Apocalipsi 15,4), però a l'ésser humà li ha estat concedit de ser imatge de Déu i, per tant, de caminar vers la santedat que li és oferta. Aquest camí s'identifica amb el de la felicitat, i el Papa ho recorda amb un breu comentari a cadascuna de les vuit benaurances (vegeu Mateu 5,3-10). En el n. 64 diu: «La paraula "feliç" o "benaurat" és sinònim de "sant", perquè expressa que la persona fidel a Déu i que viu la seva Paraula arriba, donant-se ell mateix, la veritable benaurança». Naturalment, es tracta d'una felicitat que no és evident ni banal, que no es fonamenta en una recerca de la pròpia satisfacció, sinó en una opció evangèlica: la d'anar contracorrent, la de no emmotllar-se als criteris del món. ¿Es pot parlar d'una revolució de la santedat? Certament. Se n'ha de parlar amb determinació perquè el qui segueix l'Evangeli i fa un camí que l'atansa al Déu Sant, converteix la seva vida en una alternativa a les maneres de fer habituals. Els sants mai no han estat persones políticament correctes! Només cal pensar en els «folls de Crist» de l'Església russa, persones que han travessat llargs camins conversió i han acabat irradiant llum i benaurança, o monjos com sant Seraff de Sarov, que va consolar tanta gent sense esperança que l'anaven a trobar.

El Papa es fixa en la santedat ordinària i desconeguda, i la col·loca en l'horitzó del món i el moment actuals. L'anomena la «santedat de la porta del costat» (6-9), la que practica el «sant poble fidel de Déu», la gent senzilla i humil, anònima, que porta dins d'ella el tresor de l'amor del Senyor. Com la viuda que va tirar dues petites monedes de coure al tresor del

temple (vegeu Marc 12,41-44). O com una altra viuda que, abans d'anar al cel a retrobar-se amb el seu fill difunt, va voler convidar un jove capellà a casa seva tot oferint-li el millor que tenia. La santedat és porosa, s'escampa com taca d'oli i t'entra per les fibres més íntimes. No hi ha res més fàcil que reconèixer l'autèntica santedat, la dels pobres que pregunten i truquen directament al cor de Déu. Realment, com afirma el Papa, la santedat és «el rostre més bonic de l'Església» de Déu i de Crist (9).

Hi ha, però, dos camins que allunyen de la santedat: l'individualisme pelagià del qui prefereix l'esforç voluntarista a l'amor i acaba endurit i amargat, i la lògica neognòstica que redueix l'Evangeli a una experiència intimista i la prefereix a la carn de Crist, que són els pobres i els germans. En unes pàgines inspirades (núms. 35-44), el Papa mostra com aquests dos falsos camins coincideixen en l'exaltació del propi jo. De fet, l'obstacle principal a la santedat és la mundanitat espiritual, dins la qual Déu és manipulat en benefici de la pròpia autosatisfacció. Si ens salvem a nosaltres mateixos, gràcies a l'esforç de molts actes o gràcies a la confiança absoluta en la nostra experiència, aleshores no som salvats, és a dir, Déu no ens salva. I és sant, sobretot, el qui és salvat pel Déu tres vegades sant.

La santedat és una manera de viure i, per tant, de fer viure. El Papa pren, a propòsit d'això, un segon text evangèlic: Mateu 25, 31-46, el judici final. Aquí la santedat és més anònima que mai. I, d'altra banda, més distant dels camins trillats. Tothom s'imaginaria que el Regne del Pare fos obert als més religiosos des del punt de vista de l'observança. Però aquí es lloa els qui han practicat la santedat sense saber-ho i han actuat de manera santa practicant la misericòrdia amb els més petits, els germans de Jesús, el Sant de Déu. Ressona una vegada més el tema dels qui han trobat la santedat en l'amor concret, viscut sense condicionaments.

I tornem a la pregunta: ¿es pot ser sant en ple segle XXI? La resposta és positiva. El Papa proposa fins a vuit camins que fan entrar en una vida santa (vegeu-los en els capítols quart i cinquè de l'Exhortació apostòlica). El primer és el de la paciència i la mansuetud. El segon és el de la joia del cor. El tercer, el de l'audàcia. El quart, el de la comunitat reunida. El cinquè, el de la pregària indefallent. En queden tres que tenen un to ben ignasià: el combat, la vigilància i el discerniment espirituals. Aquest últim camí –que coincideix, per cert, amb el cinquè objectiu del Pla Pastoral diocesà de Barcelona– mereix una atenció especial per part del Sant Pare. El discerniment és una capacitat espiritual que permet saber si una cosa ve de l'Esperit Sant o bé d'un altre esperit. Serà precisament l'Esperit Sant el qui farà veure les coses amb claredat valent-se dels impulsos interiors, que sorgeixen amb la pregària, la re-

flexió o meditació, amb la lectura sobretot de la Paraula, i amb el bon consell. És aleshores que podem exclamar amb Jesús: «Fa més feliç donar que rebre» (Ac 20.35). És sant el qui dona. La santedat és el cor de la felicitat, particularment del qui és, per la imposició de mans. ministre de l'altar i de l'ambó. «Sigueu sants, perquè jo soc sant» (1 Pere 1,16, citant Levític 11,45).

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

«Alegreu-vos-en i celebren-ho»

El papa Francesc ha publicat la tercera exhortació apostòlica del seu pontificat, *Gaudete et exsultate*, sobre la crida a la santedat en el món contemporani. No és un tractat ni acadèmic ni doctrinal sobre la santedat, més aviat és una carta amb un marcat to espiritual adreçada a cada cristià, un missatge per als qui viuen els riscos, les oportunitats i els desafiaments d'avui sense «conformar-se amb una existència mediocre, aigualida, liquada».

Potser per alguns la paraula «santedat» s'associa a unes poques persones que han gaudit d'uns dons extraordinaris i que l'Església els proposa com a models. Les façanes de les nostres catedrals i basíliques sovint ens mostren les imatges imponents dels sants, homes i dones que han exercitat les virtuts en un grau heroic, o que han donat la seva vida en el martiri o en un oferiment de la pròpia vida pels altres.

Francesc ens planteja una mirada diferent: la santedat és tan diversa com diversa és la humanitat i existeix un camí particular cap a la santedat per a cada creient, no solament per al clergat, els consagrats, o els que viuen una vida contemplativa. Tots estem cridats a la santedat, sigui quin sigui el nostre estil de vida, «vivint amb amor i donant el propi testimoni», en les ocupacions de cada dia, orientats cap a Déu. Per veure els sants no cal només mirar les façanes de les catedrals; els sants es troben també a la «porta dels nostres veïns».

Francesc ens ha volgut recordar la santedat de tot el poble de Déu: «en els pares que crien amb tant d'amor els seus fills, en aquests homes i dones que treballen per portar el pa a casa, en els malalts, en les religioses ancianes que segueixen somrient». Aquest ha estat un ensenyament constant en el cristianisme que, certament, en alguns moments històrics va quedar desdibuixat, però el Concili Vaticà II ha posat novament a la consideració de tots. No es tracta de fer rebaixes per assolir la santedat, sinó, al contrari, aproximar-la a la gran majoria d'homes i dones i descobrir-la en els membres més humils del Poble de Déu, ja que, com deia Edith Stein, la carmelita màrtir d'Auschwitz, «segurament els esdeveniments decisius de la història del món van ser essencialment influenciats per ànimes sobre les quals res no diuen els llibres d'història».

El camí cap a la santedat de la vida cristiana parteix d'una conformació real a Crist a través de l'estil de les Benaurances, el text evangèlic, «el carnet d'identitat del cristià», que ens

proposa com viure el seguiment de Jesucrist encara que moltes vegades sigui a contracorrent, i del qual Francesc fa un preciós comentari al capítol tercer de l'exhortació. «La paraula “feliç” o “benaurat”, passa a ser sinònim de “sant”, perquè expressa que la persona que és fidel a Déu i viu la seva Paraula aconseguix, en el lliurament de si mateix, la veritable felicitat».

El capítol segon de l'exhortació, que es fonamenta en un recent document de la Congregació per a la Doctrina de la Fe, signat pel neocardenal Mons. Lluís Ladaria, parla dels dos enemics actuals de la santedat per a un cristià, que són: una fe i una espiritualitat tancades en el subjectivisme que redueix el cristianisme a una doctrina i oblida la caritat; i una confiança en les pròpies forces amb un sentiment de superioritat sobre els altres i oblida que només ens guareix la gràcia de Déu.

Hi llegim alguns fragments realment suggestius, molt del tarannà de Francesc, com quan ens diu que la santedat és el rostre més bell de l'Església; que hi ha estils femenins de santedat indispensables per reflectir la santedat de Déu en el món; que una de les notes de la santedat és l'alegria i el sentit de l'humor i, en canvi, el mal humor no és un signe de santedat; o que —com a bon fill de sant Ignasi de Loiola que és el Papa— el camí cap a la santedat necessita un seriós i constant discerniment.

Interessant també, perquè ens toca de ben a prop, la referència a la utilització dels mitjans de comunicació per part dels cristians posant l'accent especialment en els mitjans de comunicació de titularitat catòlica als quals adverteix que no han de «tolerar la difamació i la calúmnia». «Crida l'atenció —diu Francesc— que alguns cops volent defensar altres manaments, es passa per alt completament el vuitè: “no diràs fals testimoni ni mentiràs”, i es destrossa la imatge dels altres sense pietat».

Una característica dels escrits dels cinc anys de pontificat de Francesc és el concepte «Alegria» en el títol dels documents. En uns temps d'incerteses com els que la humanitat viu avui, que Francesc ens convidi a trobar motius per alegrar-nos, és certament una bona notícia per a tothom, un «evangeli».

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

Prevere de l'arquebisbat de Tarragona

Rector del Seminari Major Interdiocesà

La cooperació

Benvolguts, avui m'agradaria fer una reflexió oberta sobre la cooperació. Segurament molts de vosaltres sou socis de més d'una ONG, i en moltes de les vostres parròquies hi ha grups de cooperació o fins i tot de joves que es preparen per anar a viure una experiència missionera aquest estiu. Però cal que ens aturem un moment per a fer-ne una reflexió. No només perquè per desgràcia en aquests darrers temps han saltat totes les alarmes amb diferents escàndols en grans ONG internacionals, sinó perquè també al final tot el que està relacionat amb la cooperació s'ha convertit en una mena d'espectacle, on el que importa és el que jo visc, enlloc de ser el que l'altre viu. El centre de la cooperació s'ha posat sobre el qui dóna, enlloc d'estar sobre el perquè i a qui es dona. Una reflexió que també ens hem de fer com a Església, per veure si nosaltres, sense adonar-nos-en, també hem jugat el mateix joc, i hem amagat una mica la nostra veritable veu.

Què ens està passant? Doncs, crec sincerament, que estem recollint els fruits d'una cooperació mal canalitzada. L'Església és la mare de tota la cooperació, perquè havia tingut molt clara sempre la fraternitat. O sigui, que perquè teníem consciència que tots som fills de Déu no ens quedava un altre remei que compartir amb l'altre. Un altre que era imatge de l'Altre, perquè tot allò que fèieu a un d'aquests petits, és a mi mateix a qui ho fèieu. De fet, la cooperació ja era el signe distintiu de la primera Església, com veiem en Sant Pau, que a 1Co 16,1-2 escriu: *Pel que fa a la col·lecta en favor del poble sant que hi ha a Jerusalem, seguïu també vosaltres les instruccions que he donat a les esglésies de Galàcia. Cada diumenge, que cadascú posi a part el que hagi pogut estalviar, i així, quan jo vingui, les col·lectes ja estaran fetes.* Sant Pau, doncs, posa les claus de la cooperació internacional. I la clau més important és que la col·lecta és a favor del poble sant que és a Jerusalem feta per una comunitat de creients. O sigui, sap que vol ajudar a una comunitat que està passant necessitats, però no es considera millor que ells. Al contrari, els considera com un poble a respectar, a estimar, un poble sant. Membres de la mateixa comunitat.

La persona que rebrà la nostra ajuda no és per res inferior a nosaltres. I ja sé que ara em direu que no esteu pas en aquest nivell. Ningú no hi està! Fins que els actes mostren una cosa ben diferent. Us en poso un exemple: Recordo un dia, quan estava al Togo de missioner, que van venir uns cooperants. Feien un bon treball i guarien a molta gent. Aquesta di-

mensió no vaig saber mai com agrair-los-la. Però no deixaven de fer fotografies a la gent que s'acostaven, amb les seves malformacions i les seves ferides. Notava que aquella gent africana es sentia violentada. Però necessitaven els cooperants i no els deien res. Després m'ho deien a mi. I alguns amb tristesa em deien que els meus germans blancs els havien curat la ferida exterior però n'havien obert una d'interior. Un dia, una noia musulmana d'uns 15 anys es va morir en l'operació. Els pares la van venir a buscar per anar-la a enterrar. El fotògraf del grup em va demanar si podíem anar-hi. Li vaig dir que no, que seria molt violent, perquè eren gent molt pobre i musulmans. La nostra presència els molestaria, perquè com a estrangers ens haurien d'acollir i no tenien els recursos necessaris per fer-ho i els podríem humiliar. A més, com que jo sóc un capellà catòlic, no sabrien gaire bé quin paper hi hauria de fer. Li vaig dir que jo hi aniria al cap d'una setmana per a consolar la família. Ell insistia que calia anar-hi. Veient les meves reticències, al final em va dir, com una prova d'autoritat: «És que si puc fer la fotografia de com davallen el cos nu a la tomba això ens podrà donar molts de diners a la ONG». El vaig mirar i me'n vaig adonar que l'objectiu final, per a ell, no era aquella persona, ni la seva família, ni la gent que l'envoltava, sinó la seva ONG i el seu prestigi professional. Vaig dir que anava a buscar el cotxe i que l'hi acompanyaria. Però quan vaig ser al cotxe, vaig agafar la direcció contrària. Suposo que no em va pas esperar molta estona. M'adonava que tot i que estàvem al mateix lloc físic, el nostre lloc espiritual no tenia res en comú. Ell volia diners per ajudar-los segons el seu pensament. Jo només volia compartir la vida amb ells, tingués o no tingués diners, des de la meva profunda fe en Jesús.

Crec que això és el que ens cal recuperar. La cooperació només té sentit quan l'altre és un veritable germà. Nosaltres, com a Església, no és important si donem molt o poc, si fem molt o poc, però el què sí que és important és la qualitat amb què ho fem. El mes que ve continuaré amb algunes pistes de reflexió sobre el que crec que hauria de ser la veritable cooperació cristiana.

JOAN SOLER RIBAS

Prevere del bisbat de Girona

Rector d'Arenys de Munt

Meditació bíblica a l'entorn de Siquem

Permeteu-me que posi per escrit les reflexions que he fet més d'un cop en un indret ric en estímuls evocatiu. Un raconet que no tots els pelegrins visiten, situat a Palestina quasi al bell mig de Jerusalem i Natzaret, per rutes interiors, senders de ramats i assentaments d'antigues tribus cananees.

A mig kilòmetre de Nablus es troba Tel Balata, l'antiga Siquem. Abram amb sa petita i preciosa Saray, arribà aquí cercant viure independent del seu pare Laban i responent amb encert a desconegudes crides divines. Menar i viure del ramat pel seu compte és el que volia ell i la vocació que sentia al seu interior era gran esperó. Val a dir que, segurament, el xeic-pare s'havia desplaçat des de terres de l'est, cap a l'oest, on pensava que la pluja fora més abundosa i ompliria els camps de bon pasturatge. Com a bon cap beduí, ric en milers de caps de bestiar, pastors i sagals, era autoritari. Així, doncs, el fill cercà vida independent i com a bon nòmada, marxà cap al sud. En arribant al lloc sant de Siquem, s'aturà. Adorador com era de divinitats cananees, esperits malignes i astres que il·luminaven la nit, sentí llavors, sense haver-ho cercat mai, una veu personal que li parlava confidencialment. Aquí el patriarca s'assabentà que la divinitat era Déu, un gran descobriment. Aquí el Déu personal Jahvé, encara considerat déu familiar, sota l'alzina de Moré, arbre sagrat, rebé el primer sacrifici d'un ser humà. Aquí comença la història de la Salvació, promesa al Paradís. Temps més tard i durant el seu esdevenir, rebria explicacions més concretes i prova de preferència, li canviaria el nom, s'anomenaria Abraham i la seva esposa Sara, signe de predilecció exclusiva. La Fe d'Abraham tenia pocs continguts, però era intensa. Més que fe cerebral, que de vegades a nosaltres tan ens inquieta, la fe del patriarca era Fidelitat. Cal tancar els ulls i mentalment adorar Déu, i sentir-se ara salvat, gràcies a les promeses fetes al Pare dels Creients aquí mateix (Ge 12).

Els seus néts també vingueren per aquest paratge. Encara eren un clan, no havien arribat a ser tribu. S'aturaren, eren nòmades i per les contrades creixia abundant herba. Trobaren que a Siquem hi havia un petit reialme sedentari. Movent-nos ara nosaltres pel perímetre emmurallat, ens trobem amb portes de doble tenalla, semblants a les que tancarien la petita ciutat d'aquell temps. En aital moment i contemplant-les, no podem deixar de pensar en Dina, l'adolescent tafañera, filla de Jacob. La seva història és ben comú encara avui. El seu

comportament, el d'ella i el de les nostres jovenetes, no és estrany, ni provocatiu, cerca imprudentment satisfacció vanitosa. La nostra protagonista caigué a mans del fill del rei, que aprofità l'ocasió abusant d'ella. Els germans de pare i mare, Simeó i Leví, sentiren l'ofensa feta a la seva germana com a ultratge a tots ells. Astúcia i furor omplí la seva ànima. Fou salvatjada el que feren, terrorisme dirien altres. Solidaritat tribal alguns, sentit de l'honor els fets a l'antiga. Siquem fou exterminada. Dina es converteix en el text bíblic en pura dona objecte. Res més no en sabem d'ella. Tantes com ella fan el mateix. Tants com ells avui són venjatus com els fills de Jacob. Mancaven segles per a l'arribada del Messies (Gn 34).

A Siquem ningú no pot deixar de fixar-se en la "pedra dreta" al mig d'un altar. És l'única que jo he vist a tota Terra Santa. Em fa pensar en l'estela on fou proclamat rei Abimelek, (Ge 34) sí, però, sens dubte, m'atrau molt més recordar la que plantà Josué. Si per Abraham la Fe havia estat fidelitat, ara, per indicació de Josué, era radicalitat, significava fugir de la mediocritat, Fe compromesa. (Jo 24).

A l'esquerra hi ha l'Ebal, a la dreta el Garizim. Al bell mig hi som nosaltres, hem de triar; voler abastar totes dues i passejar indiferents pel mig és imperdonable, és la tebiesa que condemna l'Apocalipsi (3, 15).

A 11 kilòmetres hi ha les restes de l'antiga Samaria. No m'entretinc a fer arqueologia religiosa, a més a més li manca sumptuositat a la gran extensió de jaciment. Vaig al lloc on s'aixecà l'antiga basílica de Sant Joan. Els deixebles del Precursor enterraren el seu cos, ho diu Mateu (14,12), i el croats aquí aixecaren un temple, on diu que hi havia la seva tomba. No penso en si és veritat o no. El que és cert és que aquí, aquestes lloses i els murs, em reclamen que pensi i em preguntin si jo aprecio i cerco d'imitar-lo. Un home esquerp, auster, sincer, íntegre, humil... sant. Tantes d'aquestes virtuts que em manquen a mi!

Torno a l'inici. La tomba del patriarca Josep no em diu res, estic ansiós d'arribar al pou de Jacob. Vaig veure l'edifici, a la primera visita, quan els seus murs no pujaven més de 4 metres. Ara la basílica està totalment acabada, com la volien els tsars de Rússia. A la darrera visita he estat molt ben rebut, acollit com ho fou Jesús per aquella samaritana. Fins i tot el clergue em parla amb to confidencial, com ho feu el Senyor amb aquella bona dona. Voldria quedar-me, però recordo que aquí mateix Ell ens digué: arriba l'hora, més ben dit, és ara, que a tot arreu s'adorarà el Pare en esperit i veritat. (Jn 4,23) A casa meva també ho he de fer i entre els que casualment trobi caldrà que mai els ignori, que la conversa que enceti, tot i correcta, sigui plena d'intencionalitat, que sigui missioner com ho fou la samaritana.

Si pugés al Garizim trobaria el que resta del poble samarità. Ho he fet de vegades. Ara no m'entretinc a comentar-ho.

Miro, això sí, la població moderna. S'anomena Nablus. Sé que per aquí hi ha una encertada iniciativa cristiana: una escola i un estudi-taller d'artesanía de mosaics. Un bon testimoni que els cristians no s'han oblidat del Mestre. I també aquí l'adoren en justícia i veritat, servint els palestins.

Abans de marxar recordo a Justí, savi teòleg laic, el primer apologeta, i màrtir, nascut aquí quan s'anomenava Flavia Neàpolis. La seva descripció de les primeres reunions eucarístiques és meravellosa. No em canso de llegir-la i recomanar-la (*diàleg amb Trifó*, primera meitat del segle segon).

Aquest raconet, mancat d'espectacularitat i sumptuositat, excepte l'església del pou de la samaritana, ignorat per molts dels pelegrins, és meravellós estímulo i suggestiu paratge per completar l'estudi i meditació de la Bíblia. La geografia és, generalment, bona «nota a peu de pàgina» dels estudis que a casa fem.

PEDRO-JOSÉ YNARAJA

Prevere del bisbat de Vic

Capellà del Montanyà

Tertul·lià i Ambròs

Sovint es diu que solament el que es veu o el purament racional és veritable. Sota aquestes premisses, cap veritat de fe no és acceptada. I es dona per suposat que aquesta estructura de pensament pertany a la mal anomenada modernitat i se'n deriva. No és així. Els prejudicis racionalistes han acompanyat sempre i en tot moment la fe cristiana, criticant-la i combatent-la.

Avui posam l'exemple de dos pares de l'Església, que ja en els primers segles encararen aquesta problemàtica: Tertulià (s. II-III) i Ambròs de Milà (s. IV). Ambdós varen lluitar contra els arguments racionalistes que s'oposaven als efectes del baptisme cristià. Tertulià, en concret, s'enfronta a una secta gnòstica que ell anomena «l'heretgia caïnita». Aquesta defensava que de l'aigua del sagrament és «impossible que se'n tregui la consecució de la vida eterna» (Cf. *Bapt.* 2,1). El nord-africà, contrari a aquesta tesi, recolza la seva postura en una afirmació bíblica: «Allò que és impossible als homes, és possible a Déu» (Lc 18,27). Els caïnites s'admiren que es pugui creure que una cosa purament material obtingui fruits espirituals, per a ells un absurd; en canvi, el creient també s'admira, però la seva admiració prové de la fe: «No és admirable que un bany desfaci la mort?» (*Bapt.* 2,2). L'admiració d'un prové de la credulitat que la fe és irracional; la de l'altre, de la fe que confessa que Déu es manifesta en el que sembla absurd i feble «Perquè allò que sembla absurd en l'obra de Déu és més savi que la saviesa dels homes, i allò que sembla feble en l'obra de Déu és més fort que no pas els homes.» (1Cor 1,25). La fe és l'aigua que possibilita que els peixets –els batejats– nedin entorn del gran peix nostre, que és Jesucrist; en canvi, l'heretgia caïnita ve representada per la mort causada per la sequedat del desert (cf. *Bapt.* 1,3).

Ambròs, per la seva part, aprofitarà la figura bíblica de Naaman, el siri leprós, per combatre els mateixos arguments. Quan el profeta Eliseu diu al capità siri que es banyi al Jordà per curar-se la lepra, aquest respon «Això és tot? (...) Com si no hi hagués rius millors a la meva pàtria!» (*Sacr.* 1,5,14). *Mutatis mutandis*, aquesta mateixa reacció pot ser la del creient: «Després t'apropares més, veieres la font, veieres el bisbe prop de la font. I no puc posar en dubte que el vostre esperit no tingué el mateix sentiment que aquell Naaman de Síria, perquè malgrat que fou purificat, abans dubtà. Per què? T'ho diré, escolta. Entrares, veieres el

bisbe, veieres el levita. Em temo que potser algú devia dir: «Això és tot?» Certament, això és tot!» (ibíd. 1,3,9-10). Ambròs distingeix entre el que es veu en el sagrament –el signe– i el que s’opera –els efectes– (cf. ibíd. 1,5,15). I afirma, com ho farà molts segles després el petit Príncep d’Antoine de Saint-Exupéry, que «són molt més grans les coses que no es veuen que les que es veuen» (ibíd. 1,3,10). Per provar aquesta asseveració es fixa en el fruit que aconsegueix Naaman amb la seva immersió: «Anà al Jordà, s’immergí i en ressorgí curat – *Ivit in Jordanem, mersit et surrexit sanus.*» (ibíd 1,5,14). I perquè no creguem que el fruit més important fou la curació física, que era evident, ho dirà amb altres paraules: «qui s’havia submergit leprós, emergí creient –*Qui leprosus merserat fidelis emersit*» (*Exp. Luc.* 4,52).

El bisbe de Milà exhorta els que s’han de batejar a no dubtar com ho féu Naaman: «Aquell dubtà abans d’èsser curat, tu, ja alliberat, no has de dubtar» (*Myst.* 1,3,18). I és que el Siri, tot i les seves reticències inicials, s’adonà que el que purifica no és l’aigua sinó la gràcia (ibíd. 1,3,17). Per això, no tota aigua guareix sinó només la que porta la gràcia de Crist (*Sacr.* 1,5,15).

El coneixement que dóna la fe pels dos pares no és irracional sinó que és sacramental: veiem l’acte que es realitza en l’aigua, que porta el do de Déu, i creiem en el seus efectes produïts per l’Esperit, gràcies a la mediació de l’Església (cf. ibíd.). I és que no pot ser d’altra manera. La fe i la raó no s’exclouen ni poden estar en contradicció, perquè «el mateix Déu, que revela els misteris i comunica la fe, ha posat la llum de la raó en la intel·ligència humana» (DH 3017).

ANTONI JESÚS DOLS SALAS

Prevere del bisbat de Mallorca

Rector de la parròquia de Santa Eulàlia de Palma

Les relíquies en l'Església

1

1. La Congregació per a la Causa dels Sants ha fet públic un document de data 8 de desembre de 2017, que contempla el tema de les relíquies en l'Església, la seva autenticitat i la seva conservació. Determina modes per executar la llei. Fins ara, el tema de referència estava legislat pel cànon 39 del CIC, per la Constitució Apostòlica *Divinus perfectionis Magister* (1983) i la Instrucció *Sanctorum Mater*, de 17 de maig de 2007. Però l'apèndix d'aquest últim document, *Reconeixement canònic de les restes d'un Servent de Déu*, queda suprimit i les normes per a les Relíquies es regiran per la nova Instrucció (desembre 2017), que voldríem comentar breument.

2. Les prescripcions de les lleis contingudes en la Instrucció sobre les Relíquies van dirigides als que tenen potestat executiva. De fet, cada vegada que s'ha d'intervenir en una causa per raó de les restes d'un Sant, Beat, Servent de Déu o Venerable, s'ha de recórrer al bisbe de la diòcesi i ell ha de fer-ho a la Sagrada Congregació dels Sants. Vol dir que el tema de les relíquies és eclesialment important. Té una especial unitat amb la persona i la vida dels Sants. Participen de l'actitud interior d'aquells als quals van pertànyer i continuen amb una relació pròpia. El món dels Sants participa de l'actualitat del Cos Místic de Crist. Un error, una manca de sentit eclesial, poca sensibilitat per l'espiritualitat, pot portar a desviacions lamentables i deixar d'impulsar els fidels cap una vocació a la santedat i a l'apostolat. No cal dir que la Sagrada Congregació vol també prohibir estrictament «el comerç», és a dir «l'intercanvi d'una relíquia a canvi d'una compensació en espècie o en diner». Tampoc no pot exhibir-se en llocs «profans o no autoritzats».

3.- Una norma important abans d'emprendre una operació sobre les relíquies o les restes mortals és «observar tot el que està prescrit per la legislació civil i obtenir, de conformitat amb aquesta llei, el consentiment de l'hereu». El Bisbe també necessita el «consentiment del Dicasteri». Per a l'alienació de relíquies insignes és competent la Congregació de la Causa dels Sants.

En la fase diocesana de possibles operacions, el Bisbe nomena per decret un Tribunal (Delegat Episcopal, Promotor de Justícia i Notari). Es designa un pèrit mèdic i els testimo-

nis, i s'ha de mantenir el secret d'ofici. Després del reconeixement canònic de les relíquies, l'extracció de fragments i preparació de relíquies, té lloc la translació de l'urna i l'alienació (és a dir, «cedir perpètuament la propietat de les relíquies»).

4.- Les operacions específiques que afecten les relíquies són: el reconeixement canònic, l'extracció de fragments i preparació de relíquies, translació de l'urna i l'alienació de relíquies, accions finals i preparació de relíquies, translació de la urna i alienació, accions finals i peregrinació de relíquies. Els capítols d'aquesta Instrucció són maneres de fer que ajuden a l'aplicació de les Lleis. El seu contingut es refereix, generalment, a les persones amb potestat executiva, bisbes i persones equiparades en dret. Això vol dir que en els casos concrets que sorgeixin en la vida parroquial o bé en altres situacions eclesials, cal recórrer al bisbat. Es torna a confirmar la dita jurídica: *Iura novit curia*.

ÀNGEL CALDAS BOSCH

Prevere del bisbat de Girona

Postulador de la causa de canonització dels màrtirs gironins

La necessària conversió pastoral de la teologia a la llum del proemi de la constitució apostòlica *Veritatis Gaudium* del papa Francesc

El punt de partença

El «L'alegria de la Veritat» manifesta el desig vehement que deixa inquiet el cor de l'home fins que trobi, habiti i comparteixi amb tots la Llum de Déu (cf. Sant Agustí). El Poble de Déu peregrina pels camins de la història per il·luminar amb la Llum de l'Evangelí el camí de la humanitat. En aquest marc, el vast i multiforme sistema d'estudis eclesiàstics ha florit al llarg dels segles gràcies a la saviesa del Poble de Déu, que l'Esperit Sant guia a través del diàleg i discerniment dels signes dels temps i de les diferents expressions culturals.

El decret *Optatam totius* (núms. 13-22) recomanava una revisió fidel i creativa dels estudis eclesiàstics. Aquesta tasca culminà al seu moment amb la Const. Apost. *Sapientia Christiana* (15-IV-1979).

Després de gairebé quaranta anys, era urgent i necessària una oportuna revisió i actualització, (1) pel desenvolupament dels estudis acadèmics dels últims decennis, (2) pel nou context sociocultural a escala global, (3) pel que s'ha recomanat a nivell internacional aplicant diverses iniciatives a les quals la Santa Seu s'ha adherit.

Evitar tot divorci entre teologia i pastoral

Superar aquest divorci entre teologia i pastoral, entre fe i vida, ha estat precisament una de les principals aportacions del Concili Vaticà II. Goso dir que ha revolucionat en certa manera l'estatut de la teologia, la manera de fer i del pensar creient. La *Optatam totius* es posava en aquesta perspectiva, quan per assolir una intel·ligència més fonda del misteri de Crist, assenyalava els «llocs teològics» essencials: meditació i estudi de la Sagrada Escripura, participació assídua i conscient a la Sagrada Litúrgia, «font primera i necessària de l'esperit veritablement cristià», l'estudi sistemàtic de la Tradició viva de l'Església, en diàleg amb els homes del seu temps, en escolta profunda dels seus problemes, les seves ferides i les seves necessitats. «La preocupació pastoral ha d'estar present en tota la formació dels alumnes.» (OT 19)

En el proemi de la *Sapientia Christiana* ressonen amb força la *Evangelii nuntiandi* i la *Populorum progressio* de Pau VI. No es tracta tan sols d'anunciar l'Evangelí, sinó també que siguin informats per la força del mateix Evangelí el sistema de pensar, els criteris de judici i

les normes d'actuació; en una paraula, cal que tota la cultura humana sigui penetrada per l'Evangeli. A la *Populorum progressio* es recorda la necessitat de pensadors de reflexió profunda que busquin un humanisme nou, el qual permeti a l'home modern de trobar-se a si mateix. D'altra banda, Benet XVI convidava a «eixamplar la raó», fent que els diferents àmbits del saber humà siguin interactius: el teològic, el filosòfic, el social i el científic.

Tot seguit, torna amb el tema del subjecte «Poble de Déu» que s'ha de preparar a emprendre «amb esperit» una nova etapa de l'evangelització. Això demana «un procés decidit de discerniment, purificació i reforma» (EG 30). Concepte d'Església «en sortida», donat que no vivim una època de canvis «sinó un veritable canvi d'època», marcat per una crisi antropològica (EG 55) i socioambiental (Laudato si' 139) d'àmbit global. «El problema és que no disposem encara de la cultura necessària per a enfrontar aquesta crisi i cal construir lideratges que marquin camins.» (*Laudato si'* 53; cf. 105).

En aquest afany, la xarxa mundial de les Universitats i Facultats Eclesiàstiques està cridada a portar el llevat, la sal i la llum de l'Evangeli de Jesucrist i de la Tradició viva de l'Església, que està sempre oberta a nous escenaris i a noves propostes.

És necessària una autèntica hermenèutica evangèlica per comprendre millor la vida, el món, els homes... per mitjà d'una atmosfera espiritual de recerca i de certesa basada en les veritats de raó i de fe.

Tot això «és fecund només si es fa amb la ment oberta i de genolls». El teòleg que es complau en el seu pensament complet i acabat és un mediocre. El bon teòleg i filòsof té un pensament obert, és a dir, incomplet, sempre obert al *maius* de Déu i de la veritat, sempre en desenvolupament...

criteris fonamentals per a una renovació dels estudis teològics en una Església en sortida missionera

1.- En primer lloc, el criteri prioritari i permanent és la contemplació i la introducció espiritual, intel·lectual i existencial al cor del kerigma, és a dir, la sempre nova i fascinant bona notícia de l'Evangeli de Jesús, «que es va fent carn cada vegada més i millor» en la vida de l'Església i de la humanitat (EG). És un misteri que enfonsa les seves arrels en la Trinitat, però té la seva concreció històrica en un poble pelegrí i evangelitzador. Des d'aquesta concentració vital i joiosa del rostre de Déu (Pare ric en misericòrdia en Jesucrist, davalla l'experiència alliberadora de la «mística de viure junts» com a Església, llevat en el món d'aquella fraternitat universal. D'aquí l'imperatiu de fer ressonar el crit dels pobres de la terra:

és la dimensió social de l'evangelització (EG, cap. IV) com a part integral de la missió de l'Església. En una cultura cristianament inspirada, l'accent principal serà descobrir l'empremta trinitària en la creació, que fa que el cosmos en el qual vivim sigui «una trama de relacions», i en el qual «és propi de tot ésser vivent tendir cap a una altra cosa», afavorint una espiritualitat de la solidaritat global que brolla del misteri de la Trinitat (*L si'* 240).

2.- El diàleg a tots els nivells, no com una mera actitud tàctica, sinó com una exigència per experimentar comunitàriament l'alegria de la Veritat i per aprofundir el seu significat i les seves implicacions pràctiques. L'Evangelí i la doctrina de l'Església són cridats a promoure una veritable cultura de la trobada (EG 239), per a fer créixer la consciència humana universal, per al trobament entre les cultures autèntiques, gràcies a l'intercanvi recíproc dels seus propis dons. La veritat és «logos» que crea «dia-logos» i, per tant, comunicació i comunió (*Caritas in veritate*, 4). Cal intensificar el que ja demanava la *Sapientia Christiana*: afavorir el diàleg amb les altres Esglésies i comunitats eclesials, així com amb els qui tenen altres conviccions religioses o humanístiques. Cal repensar i actualitzar la intencionalitat i l'organització de les disciplines i els ensenyaments impartits en els estudis eclesiàstics amb aquesta lògica concreta i segons aquesta intencionalitat específica.

3.- La inter- i la trans-disciplinarietat exercides amb saviesa i creativitat a la llum de la Revelació. Es tracta d'oferir a través dels diversos itineraris dels estudis eclesiàstics, una pluralitat de sabers que corresponguin a la riquesa multiforme de la veritat, que sigui alhora recollida harmònicament i dinàmicament en la unitat de la seva font transcendent. Aquest principi teològic, antropològic, existencial i epistèmic, té un significat especial, i mostrarà la seva eficàcia no sols dins el sistema d'estudis eclesiàstics, sinó també en relació amb el panorama fragmentat i no poques vegades desintegrat dels estudis universitaris i amb el pluralisme ambigu, conflictiu o relativista de les conviccions i de les opcions culturals. Afirmava Benet XVI: «Hi ha una falta de saviesa, de reflexió, de pensament capaç d'elaborar una síntesi orientadora» (*Caritas in veritate*, 31).

4.- Crear «xarxes» entre les diverses institucions que, arreu del món, conreïn i promoguin els estudis eclesiàstics, i activar amb decisió les oportunes sinergies també amb les diferents institucions acadèmiques dels diferents països. Establir centres especialitzats de recerca que promoguin l'estudi dels problemes d'abast històric que repercuteixen en la humanitat d'avui, i proposin pistes de resolució apropiades i objectives. Consideració del planeta com la casa comuna (*Laudato si'* 164). La catolicitat, que qualifica l'Església com a ferment d'unitat en la diversitat i de comunió en la llibertat, exigeix una polaritat tensional

entre el particular i l'universal, entre l'u i el múltiple, entre el simple i el complex. En els diversos pobles que experimenten el do de Déu segons la pròpia cultura, l'Església manifesta la seva genuïna catolicitat i manifesta el seu rostre pluriforme (*Novo Millennio ineunte*, 40). No hi ha dubte que la teologia ha d'estar arrelada i basada en la Sagrada. Escripura i en la Tradició viva, però precisament per això ha d'acompanyar simultàniament els processos culturals i socials, de manera particular els mateixos conflictes. La teologia s'ha de fer càrrec dels conflictes, no sols els intraeclesials, sinó els que afecten a tothom: acceptar patir el conflicte i transformar-lo en la baula d'un nou procés (EG 227-228).

Reflexió conclusiva

Viva necessitat de donar un nou impuls a la recerca científica en les Universitats i Facultats eclesiàstiques. No n'hi ha prou que la tasca evangelitzadora pugui arribar a cada persona: l'Evangelí s'anuncia a les cultures en el seu conjunt. No podem limitar-nos a transmetre coneixements, competències, experiències, sinó que cal elaborar eines intel·lectuals que puguin proposar-se com a paradigmes d'acció i de pensament, i que siguin útils per a l'anunci en un món marcat pel pluralisme eticoreligiós. Això demana un augment de la qualitat de la investigació científica, per tal de poder comunicar millor la veritat de l'Evangelí en un context determinat, sense renunciar a la veritat, al bé i a la llum que pugui aportar quan la perfecció no és possible (EG 45).

Convé que els estudis eclesiàstics, en el context d'una Església en sortida, siguin dotats de centres especialitzats que aprofundeixin en el diàleg amb els diversos àmbits científics. La investigació compartida i convergent entre diversos especialistes constitueix un servei qualificat al Poble de Déu i al mateix Magisteri, com també un gran suport a la missió de l'Església, cridada a anunciar la bona nova de Crist en diàleg amb les diverses ciències. «Les preguntes del nostre poble, les seves angoixes, les seves batalles, els seus somnis, les seves lluites, les seves preocupacions posseeixen valor hermenèutic que no podem ignorar si volem prendre seriosament el principi de l'encarnació. Les seves preguntes ens ajuden a preguntar-nos, els seus interrogants en qüestionen. Tot això ens ajuda a aprofundir en el misteri de la Paraula de Déu, paraula que exigeix i demana dialogar, entrar en comunicació» (Videomissatge al Congrés Internacional de Teologia, Buenos Aires 1-3 setembre 2015).

JOAN PLANELLAS BARNOSELL

Prevere del bisbat de Girona

Degà de la Facultat de Teologia de Catalunya

Pres d'entre els homes i en favor seu

Fa ja molts anys, abans fins i tot d'entrar al Seminari, vaig participar en una assemblea a la meua parròquia. No recordo molts detalls d'aquella reunió, però conservo molt viu un moment d'aquella trobada. El rector, dirigint-se a tots els que estàvem allí, va llançar una pregunta: «Com es fa sant un cristià?». Després d'uns segons de silenci, van arribar algunes respostes: «El cristià se santifica pel treball..., en la vida familiar..., a través del seu compromís enmig del món...» De seguida ens va tornar a preguntar: «Com es fa sant un sacerdot?» Després d'un silenci una mica més perllongat, aquesta vegada, sense esperar que diguéssim res, va respondre el mateix rector: «El sacerdot es fa sant, ajudant els cristians a ser sants». Veure la vida del prevere des d'aquesta perspectiva em va captivar; potser sense jo saber-ho, el Senyor ja preparava el meu cor. El Vaticà II ho va dir de manera senzilla i magistral: «els preveres han estat presos d'entre els homes i constituïts en bé dels homes».

He tornat a recordar aquesta anècdota mentre llegia *Gaudete et Exsultate*, la recent Exhortació Apostòlica del Papa Francesc. En ella se'ns recorda una vegada més que la santedat és per a tots, i que «per a un cristià no és possible pensar en la pròpia missió a la terra sense concebre-la com un camí de santedat» (19). Tampoc per a un prevere. Penso en tants germans que dia a dia donen la vida en l'exercici del seu ministeri, propers als pares que crien els seus fills, al costat dels malalts que sofreixen en el seu jaç, compartint l'alegria i les tristeses dels joves, demanant amb humilitat la llum necessària per conèixer el camí, servint a tots sense excepció... El Papa Francesc ens recorda que la santedat s'amaga en el quotidià, en allò aparentment insignificant, fins i tot en el que es repeteix cada dia. ¿Com hem de viure aquests moments? «Que els esforços tinguin un sentit evangèlic i ens identifiquem més i més amb Jesucrist» (28).

Conec molts sacerdots, alguns d'ells han estat molt importants en la meua vida. Encara que cap no era perfecte, tots a la seva manera han anat deixant la seva petjada en el meu cor. De mil maneres: amb el seu exemple, amb la seva paraula, amb el seu lliurament... Companys de camí que m'han ajudat a conèixer Jesucrist i a estimar cada dia més la seva Església. Han donat la seva vida, i jo m'he beneficiat del seu lliurament. Pel seu acolliment incondicional,

per saber tenir la paraula i el gest oportú, per la seva paciència..., els recordo i pronuncio el seu nom en acció de gràcies. Pels qui encara hi són, pels qui ja han anat a la casa del Pare. Dono gràcies pel seu testimoniatge, per la seva vida. Una vegada vaig preguntar a un dels meus formadors del Seminari: «Quants tipus de sacerdots hi ha?». Em va respondre sense titubegar: «tants com sacerdots». ¿Quin tipus de sacerdot sóc jo després de més de vint anys de ministeri? No sabia contestar. Sí que puc afirmar amb rotunditat que també sóc resultat del seu lliurament, i que la meua vida, quan molts d'ells ja no hi són, ha de convertir-se per als altres en allò que ells han estat abans per a mi. Tremenda tasca, apassionant.

Avui dia els sacerdots ens multipliquem per arribar a tot, i no sempre ho aconseguim. Del matí a la nit apurem el temps, però la qualitat del que fem se'n ressent. Per exemple, en la trobada amb les persones, en el temps que els dediquem, en com guardem el que ens diuen, en com seguim els assumptes que ens encomanen, en com portem a l'oració totes aquestes situacions que se'ns confien. Entre el nostre anar i venir hi ha tota una realitat que no podem conformar-nos amb sobrevolar. Hem de ser conscients que hi ha unes expectatives a les quals no sempre responem. Cal destriar tots els dies què és el que hem de fer, el més important, allò que Déu vol. Tenir clares quines són les prioritats en la nostra vida.

¿Com es fa sant un sacerdot? Com ha dit el Papa Francesc, és necessari per al prevere «resar sense cansar-se, caminar sempre i compartir amb el cor». És necessària l'oració per arribar a adquirir un cor de pastor, tots els dies cal aturar-se i posar-se en la presència del Senyor. No podem oblidar que sempre som deixebles «pelegrins per les vies de l'Evangeli i de la vida». I que som sacerdots per jugar-nos la vida pel Senyor i pels germans, «portant en carn pròpia les alegries i les angoixes del Poble». Presos d'entre els homes, en favor seu.

SERGIO REQUENA HURTADO

Prevere de l'arquebisbat de València

director del Secretariat de la Comissió Episcopal de Seminaris de la CEE

Déu de tot consol

Entre les coses més belles i estimulants que diem de l'Esperit Sant hi ha els qualificatius de «delit, dolç refrigeri, descans de l'ànima». Són expressions que reflecteixen vivències de molts germans nostres al llarg de la història. Van quedar plasmades en textos que després van passar a la litúrgia, «perquè no ens oblidem de la dolçor espiritual que ens deixa assaborir l'amistat amb Déu».

De Déu s'han dit moltes coses. La majoria dels qui diuen no creure no coneixen de fet el Déu de Jesucrist i viuen tranquil·lament. Però no han faltat els qui viuen la no-creença com una tragèdia. Alguns han arribat a projectar sobre Déu imatges terribles, fruit de la problemàtica personal que han sofert. L'estudi de Ch. Moeller sobre el gran cineasta I. Bergman identifica imatges de Déu com «Déu ressò» de les pròpies frustracions; o com «Déu aranya», terrible i repulsiu; o com simplement «el Déu silenci», que deixa l'ésser humà en la més absoluta solitud. És veritat que per alguna esquerda s'albira en aquest autor un Déu compassiu... Potser aquestes imatges ens ajudin a purificar la nostra idea de Déu, per fixar-nos en el Déu que Jesucrist ens ha revelat. El Déu Esperit Sant, l'Esperit del Pare i del Fill Jesucrist, és allò més íntim i personal que es pot dir de Déu en relació a nosaltres. Allò més proper a la vida humana mateixa. És la implicació més plena que Déu pot tenir en la història nostra. Els qui creiem en el Déu de Jesucrist diríem que «podem respirar Déu». Sant Pau dirà que podem viure en Ell i Ell en nosaltres.

Però el més important és que aquesta proximitat de Déu en el seu Esperit ens omple de felicitat. La crítica marxista a la religió, quan aquesta era acusada d'alienar la persona humana, no es podia aplicar al cristianisme; a tot estirar podria aplicar-se a determinades formes defectuoses o malalties de viure la religió. La presència de l'Esperit en nosaltres no només «humanitza», sinó que potencia tot allò humà fins a límits que un no podria imaginar.

És veritat que l'Esperit és foc i crema. Però crema per purificar, donar calor i il·luminar.

Perquè l'Esperit transforma, no deixa les coses com estan, i això no es pot fer sense abandonar postures personals i situacions contràries a la mateixa persona humana.

El resultat, tanmateix, és sempre de goig i felicitat. De vegades aquest efecte pren la forma de consol, descans, refrigeri, en aquells que estan sent maltractats per la vida, els que sofreixen per qualsevol causa. Altres vegades pren forma de veritable alegria, aquesta per cert que Jesús va vincular a la promesa del seu Esperit i de la qual va dir que ningú no ens la podria prendre.

Els joves de les diòcesis amb seu a Catalunya celebren a Tortosa «l'Aplec de l'Esperit». Pensem que seria quelcom extraordinari una joventut habitada i transformada per l'Esperit, si tenim present l'energia humana que arrosseguen els joves i si recordem que l'Esperit porta a plenitud aquesta energia humana. Els reuneix el lema de «Crist és la vida». Quan un jove creu i viu això, esdevé una autèntica font d'energia transformadora, ben entès que aquesta energia inclou mostrar el rostre del Déu de tot consol.

+ AGUSTÍ CORTÉS SORIANO

Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

Diàleg sobre fe i vida

Josep Bofarull i Veciana (1943) i Núria Ventura i Mercè (1957) són els autors de *Temps obert. Relat, criteri i proposta* (Cossetània Edicions, Valls 2018), un llibre que és el fruit de llargues converses mantingudes entre ells dos, parlant sobre temes varis: la fe, la formació dels laics, l'Evangelí, la litúrgia, la pregària, la dona en l'Església, el celibat, la pederàstia, l'avortament, l'eutanàsia, el futur de les parròquies, l'impacte del papa Francesc, el voluntariat, etc. Un capellà amb una llarga experiència pastoral i catequètica i una dona laica amb una àmplia activitat docent i periodística dialoguen serenament i apassionada sobre fe i vida, cadascun a partir de la seva experiència personal. El llibre conté també unes quantes col·laboracions, ben oportunes, d'altres cristians, començant per la de Sebastià Taltavull, bisbe de Mallorca, que signa el pròleg.

La primera característica a destacar és que es tracta d'un llibre molt entenedor, molt clar, molt ben escrit. I això que els temes sobre la fe i la vida no són pas fàcils de tractar, ans requereixen ponderacions i matisos. D'una manera molt didàctica, Mn. Bofarull explica, per exemple, els set sagraments, o la pregària —que no és altra cosa, diu, que la fe que s'expressa, el respirar de la fe. La Núria fa sovint el contrapunt a les afirmacions del seu col·locutor i aporta nous matisos i encara més realisme al diàleg, de manera que la conversa entre ambdós és rica i amena, suggestiva i motivadora.

La segona característica que jo remarcaria és l'amplitud de mires i la llibertat de pensament a l'hora de tractar temes difícils o controvertits. Un tipus de religió a la carta, l'individualisme còmode, el relativisme moral, la presència de la societat civil en actes religiosos o el nomenament de bisbes, posem per cas, són aspectes que surten en aquestes converses. Allò sobre què parlen els dos dialogants són preguntes que moltíssima gent es fa en el dia a dia, ara i aquí. Sense passar per alt qüestions o punts sorprenents o paradoxals o anecdòtics —però reals com la vida mateixa!—, com ara el cas de catequistes de parròquia que ja no van a missa, o el fet que algun feligrès canviï de fila a l'hora d'anar a combregar quan distribueixen la comunió un prevere i un laic.

I la tercera característica és la varietat de temes que apareixen en aquestes converses. Ja ha quedat implícitament dit, però encara podríem afegir-hi altres motius tractats per a acabar

de fer explícita tal varietat: la pregària que no tracta de «convèncer» Déu ni «doblegar-lo»; la religiositat popular (processons); el luxe, el sexisme o la corrupció, incompatibles amb la manera de viure cristiana; la necessària renovació dels consells parroquials; la «moral de la gradualitat», segons *Amoris laetitia*; la preocupació pel futur d'Europa, etcètera.

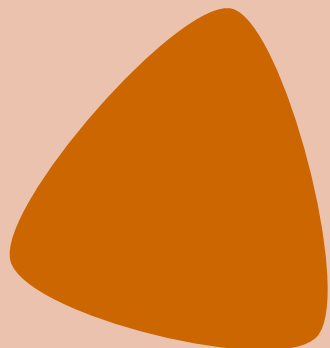
En resum, tenim a l'abast un llibre clar, unes converses lliures i sobre una gran varietat de temes. Cada un dels quatre grans apartats del volum (1. «Situat-se en la vida des de la fe», 2. «Ser fidel al camí que puja», 3. «Obrir-se l'horitzó» i 4. «Ressituat-se vers el futur») va precedit d'un text de caire volgudament literari, com una mena de davantal evocador d'una realitat viscuda, d'un temps fixat en la memòria.

O sigui: dues cròniques, dos itineraris, però una sola fe. Un llibre, al capdavant, sobre el *sensus fidelium*.

CARLES RIERA

Prevere del bisbat de Vic

Rector dels Prats de Rei i de Sant Pere Sallavinera

El Bon Pastor
Revista per a preveres

